

зменшення енергозалежності економіки (зокрема за рахунок енергоефективності), зменшення інтенсивності викидів енергетичного вуглецю (через декарбонізацію) та підвищення стійкості власних активів до змін клімату. Крім того, бізнес зустрінеться з низкою екологічних викликів, включаючи забруднення повітря електроенергією, теплом, транспортом, промисловістю, викликами доступності води [3].

Поряд із довготерміновими вигодами від переходу до зеленої економіки, виникають певні перешкоди для цього розвитку: складність просування системних змін; економічні виклики (зелена економіка може бути збитковою в короткостроковій перспективі); недосконалі ринки (відсутність необхідних продуктів та інфраструктури, конкуренції, знань і/або стимулів на ринку); недосконале регулювання (недосконале законодавство і/або реалізація); соціальні фактори (недостатні знання і навички, пов'язані з рециклінгом, циркулярністю); труднощі в отриманні відповідного фінансування; відсутність узгоджених процедур у різних сферах.

Отже, метою такої реконструкції має стати вирішення проблеми екологічно чистої післявоєнної відбудови України на засадах сталого розвитку суспільства, економіки та держави, тобто використання зелених інструментів для досягнення поставлених цілей, ефективних механізмів інтеграції екологічних проблем у процес прийняття рішень та чітких екологічних умов для реалізації секторальних проектів.

Перелік використаних джерел:

1. Bergmann J., Romanyshyn I. *Rebuilding Ukraine: How the EU Should Support Ukraine's Reconstruction and Recovery*. IDOS Policy Brief. No. 6/2022. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/265452/1/1819333418.pdf>.

2. Kozak Z. *The policy brief «Green post-war reconstruction of Ukraine: vision and models»*. August 2022, 4 p. URL: https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2022/09/green-post-war-reconstruction-of-ukraine_n-1.pdf.

3. Müller W., Khrystoforova O. M., Lyashenko V. *Post-War Reconstruction of Ukraine – Parallels of the Post-War Reconstruction of Germany*. *International Journal of Academic Management Science Research (IJAMSR)*. 2022. Vol. 6(10). P. 267–271. URL: <https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/21072/1/MKhL.pdf>.

Казьмерчук Вікторія

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ВИКЛИКИ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ТА РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Сучасний стан глобальної безпеки знаходиться на вкрай вразливому рівні. Російсько-українська війна стала чинником, який трансформував основні геополітичні детермінанти. Повномасштабний наступ росії 24 лютого пожвавив

дискусію політичного суспільства щодо механізму узгоджених дій, які повинні підтримати «умовний» мир на світовій арені. Війну в Україні однозначно можна схарактеризувати як гібридну. Багато інструментів вже використано в боротьбі проти української незалежності, що створюють нові виклики геополітики, в тому числі і виклики глобальної безпеки.

Війна в Україні має кілька наслідків для глобальної безпеки:

- геополітична напруженість: конфлікт в Україні спричинив геополітичну напругу між росією та західними країнами, зокрема Сполученими Штатами Америки та Європейським Союзом. Це призвело до погіршення відносин між росією та Заходом, що потенційно може призвести до інших конфліктів. Ескалація військового сектору сягнула найвищого рівня з 1988 року. Загальні військові витрати у 2021 р. досягли позначки 2,08 трлн дол. США [1];

- нова ера «гонки озброєнь»: порівняно із 2020 р., у 2021 р. військові витрати США зросли на 3%, Сполученого Королівства на 13%, Ірану на 55%, Німеччини на 5%, росії на 7%, Ізраїлю на 12%, Китаю на 14% (Рис. 1) [1];

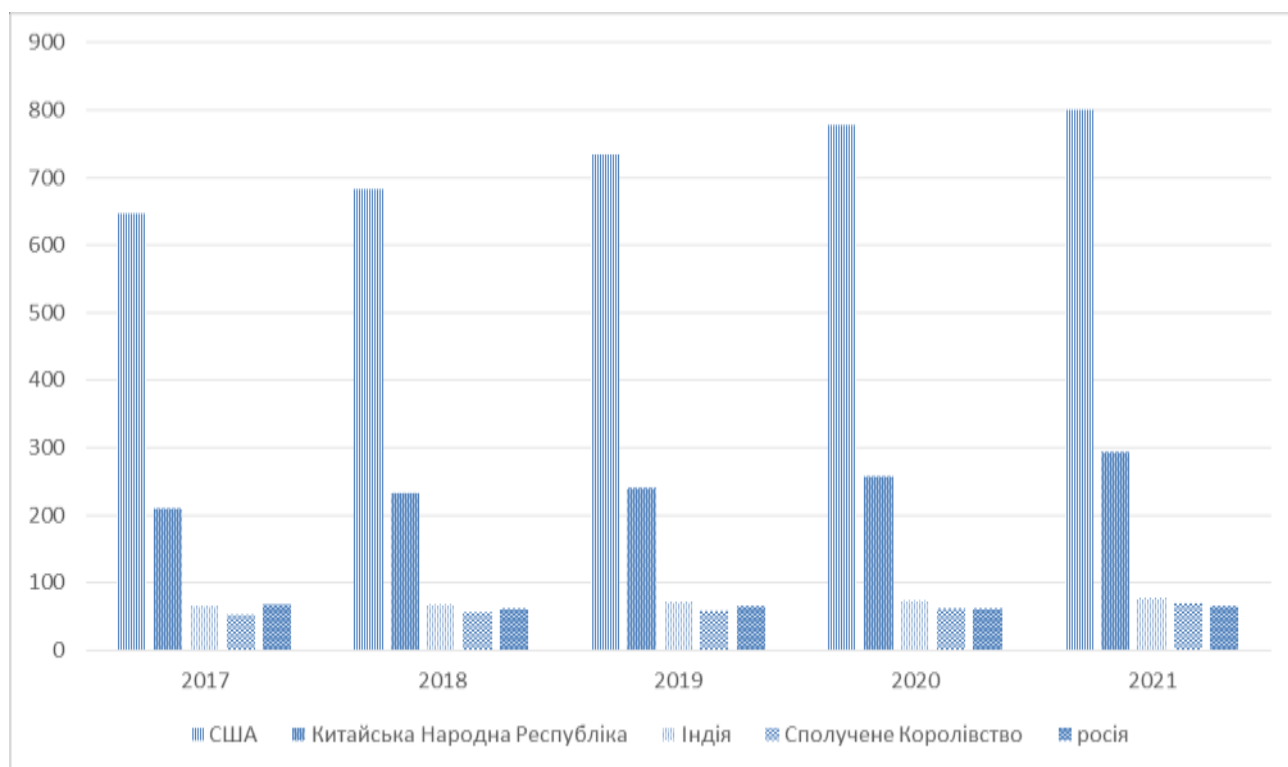

Рис. 1. Частка військових витрат 2017–2021 рр. млрд дол. США [2].

- кібербезпека: війна в Україні показала вразливість критичної інфраструктури до кібератак. росія стала фігурантом у численних справах, які стосувались кібератак українського інформаційного та мережевого простору. Здійсненні кібератаки щодо України, посилює занепокоєння іноземних партнерів, адже можливість застосування кібератаки стосовно них зростає. За даними інформаційного порталу у 2022 р. урядова команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події зареєструвала 2194 кібератаки, а чверть з них була спрямована проти уряду та місцевих органів влади [3];

– криза біженців: конфлікт в Україні призвів до великої кількості біженців. Загальна кількість населення, яке перетнуло кордон у період з 24 лютого 2022 р. по 14 лютого 2023 р. сягає близько більше ніж 18,5 млн людей. Слід зазначити що за цей же час, в Україну повернулось більше 10 мільйонів людей. 8 млн українців все ще перебувають за кордоном у різному статусі. Такий неочікуваний сплеск міграції призвів до гуманітарної кризи та створило навантаження на сусідні країни, особливо тих, що межують з Україною [4];

– енергетична безпека: війна в Україні загострила найболючішу тему для Європейського регіону – це питання використання енергетичних ресурсів, куплених у росії. Санкції, які застосовуються по відношенню до росії, в першу чергу повинні стосуватись зменшення транзиту палива, особливо через шляхи Nord Stream 1 та Nord Stream 2. Виникає питання етичності закупівлі палива у країни-агресора, кошти з продажу якого, ідуть на формування військового бюджету. Таким чином, повинен бути реалізований механізм пошуку альтернативного ринку паливних продуктів, для повноцінного функціонування енергетичного сектору промисловості у країнах ЄС.

Також слід вважати незакритим питання ядерної безпеки світу. З одного боку – загроза застосування ядерної зброї на території України, з іншого – загроза повторення Чорнобильської катастрофи. В Україні з 1990 р. діють 4 атомні електростанції: Запорізька АЕС, Південноукраїнська АЕС, Рівненська та Хмельницька АЕС. Станом на 2023 р., одна із найбільших станцій – Запорізька АЕС знаходиться під контролем російської армії, та активно піддається обстрілам, які можуть вивести із ладу станцію та призвести до екологічних катастроф. Активні обстріли української енергетичної інфраструктури, призвели до дефіциту електроенергії, що є однією із складових зовнішньоторговельної політики України. Слід підкреслити й кібератаки, спрямовані на дестабілізацію та виведення з під-контролю низку енергетичних систем України.

Питання глобальної безпеки однозначно слід вважати актуальним, та таким що потребує негайного вирішення. Геоекономіка стала значущим фактором у сфері міжнародної безпеки. Відповідь Заходу на вторгнення росії в Україну демонструє, що санкції стали інструментом впливу на геополітичній арені, оскільки вони передбачають економічну ізоляцію, яка повинна змусити агресора відступити. На даному етапі, деякі кроки із забезпечення глобальної безпеки у Європейському регіоні та у світі є успішними, однак дане питання, потребує ретельного дослідження. Слід розробити як національні, так і регіональні стратегії захисту вищезгаданих складових глобальної безпеки, яка повинна мінімізувати негативний вплив війни, а також зменшити дестабілізацію світової спільноти, щоб направити усі можливі сили на підтримку українського суспільства в боротьбі із російськими амбіціями.

Перелік використаних джерел:

1. *Military expenditure.* URL: <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CD?end=2021&start=1960&view=chart>.
2. *SIPRI.* URL: <https://www.sipri.org/media/press-release/2022/world-military-expenditure-passes-2-trillion-first-time>.

3. За рік РФ здійснила понад дві тисячі кібератак на держоргани України – Держспецв'язку. URL: <https://suspilne.media/360848-v-ukraini-zrostatime-kilkist-kiberatak-z-boku-rf-derzspeczvazku>.

4. Total number of border crossings from and to Ukraine 2022–2023. URL: <https://www.statista.com/statistics/1310270/number-of-refugees-from-ukraine>.

Коверчук Арсен

Болквадзе Наталія

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

В сучасних умовах кожній країні необхідна як економічна, так і продовольча безпека. У світі у кожної країни свої особливі географічні показники, які ставлять їх у нерівні положення, що призводить до такої ситуації, коли держава не може дозволити собі повністю ізолюватися і забезпечувати себе самостійно за рахунок свого господарства. Навіть якщо не ввозити саму продукцію, то доводиться використовувати імпорту сировину. Однак, кожна країна намагається замінювати імпортовані товари і сировину на товари вітчизняного виробника, що обумовлюється економічними і політичними причинами.

Імпортозаміщення має як політичні причини, так і економічні – вітчизняне виробництво надає додаткові робочі місця для громадян країни і дозволяє зберегти додаткову вартість, дохід від якої країна не отримує, якщо продукція купується за кордоном [1]. Якщо розглядати зміст імпортозаміщення через призму політичних цілей, то тут постає питання про безпеку: державі необхідно забезпечувати країну необхідною продукцією, навіть якщо це економічно збитково або ж потрібно ввозити імпортовані товари.

Імпортозаміщення є інструментом для відновлення і створення продовольчої незалежності країни або ж просто економічною стратегією розвитку держави. В основі імпортозаміщення лежить індустріалізація економіки за допомогою зниження частки імпорту, тобто при проведенні державою цієї політики використовується ряд економічних стимулів, спрямованих на збільшення частки вітчизняних товарів на внутрішньому ринку конкретних галузей промисловості і сільського господарства, і їх розвиток для підвищення їх конкурентоспроможності.

Імпортозаміщення це напрям державної структурної політики, метою якого є покращення співвідношень вітчизняного виробництва, імпорту та продажу на внутрішньому ринку товарів і послуг, що реалізується шляхом стимулювання розвитку і покращення конкурентних позицій реального сектору економіки, стримування імпорту з застосуванням тарифних і нетарифних